

Szines, kavargó embertömeg hullámzott ezévbén is Szent István napján a fellobogózott Andrassy-uton. Sok fővárosi ember igyekezett most is az árnyas sétányokon a Liget felé és szívesen keresték fel ezt a szép utvonalat a vidékiek is. Hatvanhatodszor ölelte magához az idén az Andrassy-ut a főváros és vidéki járókelők sokaságát: 1884 augusztus 20-án, az akkori Szent István-ünnepségekkel kapcsolatban adták át a forgalomnak azt a világvárosias, szép utvonalat, amelyet mint sugárutat kezdték építeni és amely a befejezésre már az Andrassy-ut névvel büszkélkedett. A magyar országgyűlés még 1870 december 16-án foglalkozott azzal a törvényjavaslattal, amely a sugárut létesítésének költségeire szánya 3,335.909 forintot, kölcsönképpen pedig „a felkek ismétli elárusításához képest leendő visszafizetésének kötelezettsége mellett“ 4,863.819 forintot irányzott elő.

Gróf Andrassy Gyula ötlete volt a szép széles sugárut létesítése. Gróf Andrassy Gyula Párisból tért akkor haza a kiegészítés alkalmával, Párisban látta emelkedni az akkor annyira modern városépítés boulevardjait és avenüjeit. Páris ugyanis a legtokéletesebben valóította meg azt a sugárut-rendszerű városrendezést, amelyet a zseniális firenzei Filaret ajánlott munkájában. A Közmunkatanács elgondolása szerint ebben az időben úgy látták, körutakra van szükség, amely az egyes városrészeket köti össze egymással, valamint övutakra. Az övutak azután a város központjából indulnak a környék és az ország felé. Sugárutjai voltak a régi Pestnek: a Váci-, a Kerepesi-, az Üllői- és a Soroksári-ut. A Belvárosból a városrészbe irányuló sétautat sűrgeti lapjával meg annakidején Kossuth Lajos. „Mi szép és kényelmes leend — írja Kossuth Lajos — budapestiekre nézve az árnyas fasorozatok között a Lánchidtól kezdve egész a Városerdőig, mint egy parkban sétálni, s kocsizni, kikerülve a szűk, ronda Királyutatót, s annak unalmas, végnélküli ház-sorát!“

A sugárutat persze az akkori Terézváros adottságaihoz kellett alakítani. A parlamentben pedig volt olyan honatyja, aki ellenezte létesítését. Az egyik szerint a Király-utatót kell kiépíteni, a főváros szépítését ennyi pénzzel más módon jobban meg lehet oldani. Egy másik képviselő felvetette, hogy 160 ház esik áldozatul a rendezésnek és 10.000 lélek válik hajléktalanná!? Gróf Andrassy Gyula személyes felszólalására volt szükség, hogy az ellenvéleményeket leszerelje. Végre azután megindult az utépítés azon a helyen, amelyet az ellenzék képviselők mint valóóság *kolerafészket* emlegettek. A legnehezebb feladat volt megvásárolni az utépítéshez szükséges telkeket, eladni a mellékutatókat területét, háztelek céljából. 1872-ben elkészült a végleges szerződés, amely szerint az Általános Magyar Municipális Hitelintézet elvállalta azt, hogy az utatót 5 év alatt, a mellékutatókat 10 év alatt kiépítik, 1,038.000 forintért. Most már kitűzték az utatót, feltöltötték a régi utatókat. Különösen sok munkát okozott a Nyolcszög-tér helyének felemelése, itt akkor még egy hatalmas gödör éktelenkedett.

1385 — All. Kamhaszkr-nyomda. Víz-utca 6.

		Budapestre vonatkozó újságcikkek Az Andrassy-ut 66-ik születésnapjára		Tárgy:	
				Idő:	
Forrás:		Hely:		Személy:	
<i>Semmelői Napló</i>		<i>Budapest 1884 VIII/28</i>		<i>Andrassy ut</i> <i>1884</i>	
(Hely)		(Idő)		(Köt. v. fiz.)	
(Oldal)		Helyszám:		Osztályozás	
(Oldal)		Helyszám:		Osztályozás	

N.G.

A legszebb irányban haladt az utépités, amikor váratlanul pénz- és hitelválság következett be, ami már-már ellankasztotta az utépités lendületét. 1873-ban ugyanis a híres „Bécsi krach“ hullámai itt is éreztették hatásukat. A fejlődő magyar főváros kiállta ezt az erőpróbát is és 1877-ben már *Arany János* írt verset róla, mint a *sugárut első poétája*.

Az út lassan kiépült és — az előkelő férfiak egymásután kaptak kedvet a telekvásárláshoz. Előkelő lett a palotát a szép *Andrássy-úton* építeni, amelynek jellegében volt egy kicsit amerikaias, egy kicsit franciás, de amely mégis — mint már akkor megállapították — magyarnak hatott. Akkoriban még a *Hermina-téren* volt a *zsibvásár*, amely azután a *Teleki-térre* költözött, — utóbbit akkor még *Schiffmann-platznak* hívták. 1876 nyarán már ideiglenesen átadták az utat a forgalomnak. 1877-ben a főváros is átvette az elkészült részt. 1880-ban megtervezték a *Stefánia-utat*. Végre lassan minden elkészült, csupán a *burkolat hiányzott*. A Közmunkatanács ugyanis annak idején, még 1874-ben egy angol vállalkozóval kötött szerződést, amely szerint faburkolattal kellett volna ellátni az utat. Az ánglius azonban valahogyan képtelen volt kötelezettségét teljesíteni. Végre *Rütgers Guido* burkolta be fával az utat, 1884 augusztus 2-án fejezte be a munkát. A Közmunkatanács még nevet is adott az általa tervezett és megépített szép utnak, *Andrássy-ut* lett, a megteremtője, a nagy magyar államférfi után, ezen a néven adták is át a forgalomnak. 1885-ben az országos kiállítás megnyitására már ezen a faburkolatu, szépen fellobogózott *Andrássy-úton* robogott végig *I. Ferenc József*, *Albrecht főherceg* és *Rudolf trónörökös* hintója.

Féltő gonddal vigyáztak az *Andrássy-ut* első éveire. Nem engedték elcsufítani nyilegyenes vonalát lóvasuttal. Ez volt az egyik oka annak, hogy Budapesten azután földalatti vasutat építettek. A földalattit, mint ismeretes, 1896-ban nyitották meg. Az Operaház, az *Andrássy-ut* ékköve 1884 szeptemberében nyílt meg. Ami pedig az *Andrássy-ut* multja után a jövőt illeti, tudjuk, hogy tervbevették az *Andrássy-ut meghosszabbítását* a *Városligeten* át a *Hermina-*, a *Hungária-* és *Mexikói-úton* keresztül *Zugló*, *Rákospalota* és *Dunakeszi* irányában. Sok idegent, köztük sok fejedelmi vendéget látott 66 esztendeje alatt az *Andrássy-ut*. Emlékezzünk csak a legutóbi évekre az *Euckharisztikus Kongresszus*, az *olasz királylátogatás* és a *Keitel tábornagy szemléjére*. Valamennyit szívesen fogadta a főváros és bizonyára valamennyinek kedves emléke volt az *Andrássy-uti kocsikázás-autózás*. A legérdekesebb vendége pedig az *Andrássy-utnak* — ezt is feljegyezték a székesfőváros krónikásai — egy üzött szarvas volt. A szarvas 1876 decemberében tévedt a sugárutra; egy vadászó társaság elől menekült. A mai *Hitler-tér*hez közel, az *Allamvasutak igazgatósági épülete* előtt érték azután utól a csaholó ebek a csodaszarvas késői utódját, mint ahogyan az érdekes eseményről akkor az *Életképekben* *Jókai Mór* beszámolt.